

STUDENTSKA KATEHEZA

STIPE NIMAC
Franjevačka teologija
Franjevački put 1
21300 Makarska

Pregledni članak
Primljeno 24. 6. 1998.
UDK 268:378

Sažetak

Crkvene zajednica katehizira studente kako bi živjeli i svjedočili osobnu vjeru. Autor ukratko podsjeća na neke povijesne činjenice studentske kateheze u Hrvatskoj, počevši od savjetovanja kateheta u Vepricu 1970., do sustavno obrađenih ciklusa studentskih katehetskih susreta od 1977. do 1992. Treba sustavno proučavati postojeću situaciju i koordinirati rad na sva četiri sveučilišta u Hrvatskoj - u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu, na kojima studira gotovo 90.000 studenata. U tu svrhu treba osnovati sveučilišne župe, imenovati sveučilišne kapelane, pripremiti odgovarajuće programe i osigurati prikladan prostor za studentsku katehezu, utemeljiti udrugu katoličkih studenata i održavati godišnje sabore katoličkih studenata.

Ključne riječi: studentska kateheza, studentica/student, sveučilište, župna zajednica, načelo utjelovljenja, model otkupljenja, model vjerničkog formiranja, funkcionalna (sveučilišna) župa, sveučilišni kapelan, program studentske kateheze, sadržaj studentske kateheze, udruga katoličkih studenata, sabor katoličkih studenata, katehizacija studenata na razini župne zajednice, katehizacija studenata na razini sveučilišta (sveučilišnog grada)

ŠTO JE STUDENTSKA KATEHEZA

Pod pojmom *studentske kateheze*¹ razumijeva se djelovanje kojim crkvena zajednica katehizira studente kako bi im pomogla živjeti i svjedočiti osobnu vjeru u okruženju u kojemu borave za vrijeme studija. To je katehetsko djelovanje izravno namijenjeno osobama koje iskustveno sazrijevaju u odgojnim ustanovama u kojima imaju važnu pasivnu ili aktivnu ulogu.

OPRAVDANOST STUDENTSKE KATEHEZE

Temeljno načelo u kojemu nastaje i kojim se opravdava studentska kateheza jest primjena najšireg "načela Utjelovljenja" (RdC² 55) na području kateheze za studente. Tim se načelom Crkva mora voditi u svom pastoralnom radu jer je to načelo

potiče da posveti "naročitu pažnju situacijama koje su zajedničke u životu vjernika i da svakoga vodi da te situacije tumači i živi kršćanskom mudrošću... Riječ je o situacijama u kojima se kršćanin nalazi svakog dana: redovite situacije, ali te situacije često odlučuju o sudbini vjere. Kršćanin se mora osposobiti da te situacije zna vrednovati i

- 1 Usp. L. BORELLO, *Pastorale studentesca e pastorale scolastica*, u: B. SEVESO - L. PACOMIO (ur.), *Enciclopedia di pastorale*, Sv. 1: *Fondamenti*, Piemme, Casale Monferrato 1992, str. 150-156.
- 2 CONFERENZA EPISCOPALE ITALIANA, *Il rinnovamento della catechesi* (odsada citirano kao: *RdC*), Fondazione di religione Santi Francesco di Assisi e Caterina da Siena, Roma 1988.

rješavati u svjetlu Kristova nauka i Kristova ponašanja” (RdC 130).

Stanje u kojem se *student* nalazi upravo je jedno od tih općih životnih stanja, no ujedno je to odlučujuće vrijeme za studente. Zapravo, to je trenutak u kojemu se “određenije pokazuje osobnost čovjeka i vjernika” (RdC 137). Studij oplemenjuje vrijeme i zalaganje tih mladih ljudi koji se tijekom studija suočavaju s teškoćama i rješavaju osjetljive probleme u dodiru s kulturom i sredinom svojstvenom sveučilištu.

Studentima je to pravi i istinski izazov koji zahtijeva “prikladan odgovor” (usp. GS 4).

Okolnosti studentskog života stavljaju studenta vjernika pred tri osnovna zahtjeva.

1. *Obrazložiti vlastitu vjeru* (usp. 1 Pt 3, 15). U svezi s tim cilj studentske kateheze jest kritički odgovoriti na studentske zadaće i progresivnu sistematizaciju religijskih spoznaja osposobljavajući studenta da nadvlada infantilne, fideističke ili samo tradicijske oblike vjere i da postigne jedinstveniju i cjelovitiju viziju kršćanskog otajstva koje daje smisao i snagu cjelokupnom postojanju.

2. Student koji *prihvća i usvaja vjeru treba odgovoriti pravilnim izborom*, izbjegavajući pritom opasni rascjep između vjere i života, tj. između vjere koja se vjeruje i vjere koja se živi, i to s odgojem i izobrazbom svijesti koja je u svojoj osnovi jedinstvena i kojoj vjera postaje “motivom i kriterijem za sva druga vrednovanja i izbore” (RdC 52).

3. Student treba *očuvati vlastiti identitet vjernika*, a da pritom istodobno bude članom društvene i crkvene zajednice (usp. GS 43), nemati kompleks manje vrijednosti ili se povlačiti te, na kraju, bez isključivosti i samodostatnosti živjeti vlastiti vjernički identitet u susretu sa svim članovima sveučilišne zajednice, u dijalogu i suradnji.

STUDENTSKA KATEHEZA U HRVATSKOJ

Katehizacija studenata u hrvatskim sveučilišnim središtima među pastoralnim je djelatnicima uvijek pobuđivala veliko zanimanje koje nije bilo lako provesti u praksi.

Odavno postoji pitanje kako uskladiti katehizaciju studenata na razini župne zajednice, na razini pojedinoga sveučilišnog grada, određenog sveučilišta ili na razini svih četiriju hrvatskih sveučilišta te znanstveno istražiti tu pojavnost.

Na poticaj zagrebačkih studentskih kateheta od 20. do 24. srpnja 1970. održano je *Savjetovanje kateheta u Vepricu*. Na savjetovanje su bili pozvani svi studentski katehete te predstavnici studenata bogoslovije, ostalih studenata i mladih intelektualaca. Cilj toga skupa bio je upoznavanje s teškoćama studentske katehizacije, ali i dogovor o zadacima koji bi pridonijeli poboljšanju stanja u katehizaciji. Na tomu je savjetovanju doneseno nekoliko odluka. Izdajamo samo neke od njih.

- Da se u Zagrebu ustanovi Katehetski centar koji bi koordinirao rad svih katehetskih centara hrvatskog jezičnog područja.

- Da u Centru rade svećenici studenti iz svih biskupija koji bi se, obogaćeni stečnim iskustvom, vraćali u katehetske centre svojih biskupija, gdje bi nastavili rad na tom području.³

Poticaj za okupljanje studenata od 70-ih godina uvijek je dolazio iz pojedinih župnih zajednica. Taj oblik studentske kateheze u hrvatskim sveučilišnim središtima na razini župne zajednice vrlo je vrijedan, posebice kao *model okupljanja*,⁴ ali i kao *model*

3 Usp. J. BALOBAN - A. HOBLAJ, *Životni rad Josipa Ladike*, u: “Bogoslovska smotra” 58(1988)4,9-10.

4 *Hrvatski model okupljanja i vjerničkog formiranja* ostvarivao se u različitim oblicima: kao susreti kateheta koji rade sa studentima, vjeronaučni susreti studenata i radničke mladeži, mise za studente, susreti za vrijeme održavanja tribina na gradskoj i župnoj razini, hodočašća u europska, nacionalna i biskupijska svetišta, ekumenski susreti u nas, u Taizéu i u različitim europskim metropolama; usp. V. KRALJEVIĆ, *Osporavani čovjek*, Vlastita naklada (ciklostil), Zagreb 1981. Povodom 14. svjetskih studentskih igara Univerzijada '87. - Zagreb (od 8. do 19. VII.) pod motom “Svijet mladih za svijet mira” održan je 7. srpnja 1987. u crkvi Majke Božje Lurdske u Zagrebu Okrugli stol “Tijelo, sport i teologija”. Sudjelovali su: biblijski teolog Mato Zovkić, islamski teolog Ševko Omerbašić, teolog moralist Valent Pozaić, hrvatski književnik Tomislav

vjerničkog formiranja. Dakle, imao je dvostruki cilj: osposobiti studente za ulogu punoljetnih kršćana u obitelji i društvu, ali ih i integrirati u župnu zajednicu, a time uvesti u opću Crkvu. Taj je hrvatski model okupljanja u župnoj zajednici istodobno bio most između dječje kateheze i kateheze odraslih.⁵

Sadržaj i program studentske kateheze sve to vrijeme stvarali su i oblikovali katehete studenata prema svojoj procjeni i sposobnostima.

Međutim, od ak. god. 1977/78. Katehetski centar zagrebačke nadbiskupije, pod vodstvom prof. Josipa Ladike, na razini grada Zagreba, obradio je tijekom nekoliko godina sljedeće tematske cjeline:

1977/78. *Život kršćanske zajednice* (15 obrađenih kateheza)

1978/79. *Crkva prema "Lumen gentium"* (14 obrađenih kateheza)

1979/80. *Euharistija i pokora* (20 obrađenih kateheza)

1980/81. *Krist i ženidba* (21 obrađena kateheza)

1981/82. *Otajstvo Crkve* (23 obrađene kateheze)

1982/83. *Misao i djelo Isusa Krista* (16 obrađenih kateheza)

1983/84. *Povijest Crkve* (18 obrađenih kateheza)

1984/85. *Susret s Biblijom* (10 obrađenih kateheza)⁶

Ak. god. 1986/87. u Katehetskomu centru zagrebačke nadbiskupije započeo je novi šestogodišnji ciklus kateheza za studente pod vodstvom prof. Josipa Balobana. Obuhvatio je sljedeće teme:

1. god., 1986/87. *Bog Otac i Isus Krist*

2. god., 1987/88. *Kristova Crkva*

3. god., 1988/89. *Novi život po Duhu: liturgija-moralka-sakramenti*

4. god., 1989/90. *Kršćanin i Crkva u suvremenom svijetu*

5. god., 1990/91. *Kritičko-proročka uloga Crkve u ovom povijesnom trenutku*

6. god., 1991/92. *Kršćansko ponašanje i djelovanje u ratnoj i poratnoj situaciji*⁷

Te su kateheze plod grupnoga rada u tematskom planiranju i izradbi svake pojedine katehetske jedinice. Kateheze su pri-

premali i izrađivali teolozi različitih struka i službi u hrvatskoj Crkvi. One su sadržajnog tipa, a po metodičkom pristupu i opsegu nisu jednake premda čine zaokruženu cjelinu. Većina ih je popraćena odgovarajućom literaturom koja čitatelju može poslužiti i za osobno produbljivanje znanja. Svaku katehetsku jedinicu autori su uživo održali u Katehetskom centru. Nakon toga katehete su tu katehetsku jedinicu obrađivali u svojoj studentskoj vjeronaučnoj skupini.

Posebnost tih kateheza jest u tome da ih ima 20 i da se odnose na tematsku cjelinu svake pojedine godine, a njima su dodane još četiri kateheze: za Došašće, Božić, korizmu i Uskrs. Tekstovi su objelodanjeni "ad experimentum".⁸

Od objavljenih kateheza kao tematske cjeline za četverogodišnji program u hrvatskoj Crkvi preostale su još četiri knjige dvaju nakladnika: Kršćanske sadašnjosti iz Zagreba i Agape iz Novoga Sada. To su:

A - Radna grupa Agape, *Isus Krist i Gospodin*, KS/Agape, Zagreb-Novi Sad, 1984.

Ladan, teolog Laik Ivan Kurtović, teolog Tomislav J. Šagi Bunić, urednik i novinar "Glasa Koncila" Živko Kustić te Stipe Nimac, župnik i kateheta. Usp. S. NIMAC (ur.), *Tijelo, sport i teologija*, Zbornik radova, Franjevački samostan Majke Božje Lurdske, Zagreb 1988. Vidi također: S. NIMAC (ur.), *Teologija grada*, Zbornik radova, Franjevački samostan Majke Božje Lurdske, Zagreb 1990; Ž. KUSTIĆ, *Tri razdoblja vjeronauka na području Crkve hrvatskoga jezika u 20. stoljeću*, u: S. NIMAC (ur.), *Vjeronauk u duhovnoj obnovi Republike Hrvatske*, Zbornik radova, Tajništvo za pastoral Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja, Split 1992., str. 7-19; R. FARKAŠ - M. KNEŽEVIĆ, *Biti kršćanin. Kako? Kada? Gdje? Katolički vodič za studente*, Sekcija za studentski pastoral pri župi Sv. Petra i Pavla, Osijek, 1997.

5 Usp. J. BALOBAN, *Vjeronauk - za rast mladoga čovjeka*, u: "Kana" 23(1992)3, 12-14; S. NIMAC, *Mjesto mladih u župskoj zajednici*, u: "Kačić" 25(1993)25, 279-292, ovdje str. 291.

6 Usp.: J. BALOBAN - A. HOBLAJ, *Životni rad Josipa Ladike*, nav. čl., str. 9.

7 J. BALOBAN (ur.), *Nacrti kateheza za katehizaciju studenata i radničke mladeži*, knjiga 1-6, Katehetski centar/Glas Koncila, Zagreb 1986-1992.

8 Usp. J. BALOBAN, *Predgovor*, u: ISTI (ur.), *Bog Otac i Isus Krist*, knj. 1., Katehetski centar/Glas Koncila, Zagreb 1988.

B - Radna grupa Agape, *Otajstvo Crkve*, KS/Agape, Zagreb-Novı Sad, 1985.

C - Radna grupa Agape, *Sakramenti Crkve*, KS/Agape, Zagreb-Novı Sad, 1985.

D - Radna grupa Agape, *Crkva u suvremenom svijetu*, KS/Agape, Zagreb-Novı Sad, 1985.

Svaka knjiga ima 25 katehetskih jedinica. Tekstovi su objavljeni također "ad experimentum". Nije predviđeno da knjige budu službeni priručnici nego pomagalo za katehezu studenata tijekom četiri godine.⁹

PRIJEDLOZI ZA KATEHEZU STUDENATA NA HRVATSKIM SVEUČILIŠTIMA

Na sva četiri sveučilišta u Hrvatskoj u akademskoj godini 1997/98. bilo je 88.976 studenata.¹⁰

Sveučilište u Zagrebu

Na Sveučilištu u Zagrebu u akademskoj godini 1997/98. radilo je 30 fakulteta, a studiralo je ukupno 53.510 studenata.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u akademskoj godini 1997/98. na 8 fakulteta studirala su ukupno 9.272 studenta.

Sveučilište u Rijeci

Na Sveučilištu u Rijeci u akademskoj je godini 1997/98. na 10 fakulteta studiralo ukupno 12.513 studenata.

Sveučilište u Splitu

Na Sveučilištu u Splitu u akademskoj je godini 1997/98. na 11 fakulteta studirao ukupno 13.681 student.

Iz svega toga, kao i iz statističkih podataka o broju fakulteta i studenata svakoga pojedinog sveučilišta u Hrvatskoj, nameću se sljedeći imperativi:

1. *analiza povijesti i postojećeg stanja kateheze studenata* u hrvatskoj Katoličkoj crkvi i na hrvatskim sveučilištima danas;

2. *osnivanje funkcionalnih (sveučilišnih) župa* (CIC, kan. 518) za svako od četiriju hrvatskih sveučilišta (Zagreb, Osijek, Rijeka, Split), te imenovanje *sveučilišnoga kapelana*, čija bi zadaća bila posredovanje temeljne crkvenefunkcije: koinonije, kerigme, liturgije i dijakonije;

3. *izradba programa za katehezu studenata*;

4. *osiguranje sakralnog prostora i drugih prostora za nesmetan rad funkcionalne (sveučilišne) župe* za svako pojedino sveučilište.

Osim spomenutih imperativa, bilo bi korisno osnovati *udругu katoličkih studenata* i održavati godišnji *sabor katoličkih studenata* za sva četiri hrvatska sveučilišta.

U svim posaborskim crkvenim dokumentima o katehezi istaknuta je potreba za permanentnom katehezom svih članova crkvene zajednice, i to neovisno o njihovoj dobi, izobrazbi i društvenomu položaju. Iz iznijetoga se vidi da je hrvatska Katolička crkva i u komunističkomu sustavu, u skladu sa svojim mogućnostima, tri desetljeća katehizirala studente, ali samo na razini župne zajednice, a sada ima prigodu to činiti i na razini sveučilišta. Uspostavom hrvatske države (1990. god.) i na temelju Ugovora između Republike Hrvatske i Svete Stolice (1997. god.) stvaraju se veće mogućnosti za ostvarivanja spomenutih zadaća.

9 Usp. RADNA GRUPA AGAPE, *Uvodne riječi*, u: *Isus je Krist i Gospodin*, KS/Agape, Zagreb-Novı Sad 1984.

10 Službeni podaci dobiveni su iz tajništva rektorata četiriju hrvatskih sveučilišta (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek). Usp. *Vodič za brucoše, akademska godina 1998./1999.*, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb 1998; *Visoka učilišta u Republici Hrvatskoj*, Ministarstvo znanosti i tehnologije, Zagreb 1997.